

לפרשת תרומה – תשע"ג

הסברה האלוקית וההיגיון האנושי

הרב איתי טוכפלד

לאחר שעברנו את שתי הפרשיות יתרו ומשפטים, בהן עסקנו בקבלת התורה מהכלל אל הפרטים הקטנים, מהמעמד הנשגב של נתינת עשרת הדיברות אל החלקים ה"אפורים" של החיים הכוללים הלכות עבדים ונזיקין, אנו מגיעים לפרשתנו, פרשת תרומה.

ומה יש בה? כולה עוסקת ברשימת מטלות לבניית המשכן. מבחינה כרונולוגית, פרשת כי תשא היתה צריכה להיות לפני צמד הפרשיות תרומה – תצווה, ואעפ"כ היא מופיעה אחריהן. מדוע? מה הצורך להקדים את המאוחר ולהביא כעת את הציווי למלאכת המשכן ולא להמתין למקומה המתאים?

נראה שמבחינה חינוכית יש צורך להקדים את הפרשיות הללו לפרשת כי תשא, בה מופיע החטא האיום של העגל, על מנת שנוכל להבינו ולהסיק ממנו מסקנות משמעותיות לגבינו.

בעשרת הדברות ובפרטי המצוות שבפרשת משפטים אנו נפגשים עם דבר ה' המלמד אותנו כיצד להתנהל בחיינו הפרטיים והכלליים, לחיות חיים מוסריים וצודקים ולגבש את אמונתנו באמונת אמת. הכל הגיוני, הכל מובן, הכל במקום. בפרשת תרומה יש "נוף" אחר לגמרי. אוסף הפרטים שם לא הגיוני בהכרח ומבחינתנו מידות המשכן, חומרי הגלם שבו וצורתו היו יכולים להראות אחרת לגמרי ולא היינו מפקפקים בכך או שמים לב למהות שונה. למרות כל זאת, אומרת התורה "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" – דוקא במידות ובחומרים האלה. אם נשנה פרט קטן וכביכול שולי – לא תשרה שם השכינה! ללמדך, שגם אם הדברים לא מסתדרים תמיד עם ההגיון האנושי ולא תמיד מובנים לחלוטין, עלינו להקשיב לדבר אחד ויחיד – הדרכת ה' אותנו ע"י ציווי התורה. אם נחשוב שאנו יכולים להגיע לקרבת אלוקים ולמילוי רצונו ע"י מה שנראה לנו או מרגיש לנו יותר נכון, אם אנו מפקפקים במוסריות מצוה מסויימת או ברלוונטיות שלה, ניזכר בפרשת תרומה ונגלה שיש משמעות לציווי האלוקי גם אם היא לא דוקא תואמת את סברתנו האנושית.

טעות זו באה לידי ביטוי בחטא העגל, כפי הסברו של ריה"ל בספר הכוזרי. לפי דבריו הטעות היתה בכך שהם רצו לעבוד את הקב"ה לפי דרכם וסברתם ולא שעו לאזהרת הבורא והדרכתו כיצד היא הדרך לעבודתו. פרשיות אלו מהוות הקדמה לחטא העגל בכך שעל ידן אנו יכולים להבין את הטעות הגדולה שנעשתה.

המחשבה שאנו מבינים מה נכון ומה לא נכון, מה מוסרי ומה לא, מה אקטואלי ומה לא רלוונטי היא מחשבה שיש להתנתק ממנה, אם רצוננו להתקרב לבוראנו ולעבוד אותו באמת.